

УДК 519.816:004.9

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Соловйова Н.І.**Херсонський державний університет**

У статті розкривається механізм реалізації інтелектуального блоку задач в інтегрованій системі фінансового прогнозування. Актуалізується проблема інфокомунікаційного стратегічного партнерства між господарюючими суб'єктами, органами державного управління і суспільством.

Ключові слова: інтегрована система, фінансове прогнозування, інтелектуальний аналіз даних

Відомо, що реакція на виникаючі бізнес-ситуації має бути швидкою, інформаційно вивіреною та аналітично обґрунтованою, що можливо при наявності відповідних методів проведення аналізу й використання засобів сучасних інформаційних технологій. Але на противагу цій точці зору виступає інша: "будь-яке планування та моделювання базується на використанні складних економіко-математичних методик, якими керівник підприємства, як показують результати досліджень, реально не володіє, та й взагалі не повинен володіти" [1]. Вирішенням даної проблеми може стати розробка системи підтримки прогнозно-планових рішень, інтегрованої на макро- і мікроекономічному рівні.

Принципи фінансового прогнозування в економіці були закладені ще у працях радянських плановиків: О. Богданова, В. Леонтєва, О. Чаянова, С. Струмліна, В. Базарова, М. Кондратьєва, Є. Слуцького, Л. Канторовича, В. Новожилова, В. Немчинова. Теоретичною і методологічною базою розробки концепції фінансового прогнозування виступає спільна праця багатьох вчених: М. Дем'яненка, С. Дем'яненка, Б. Пасхавера, Д. Полозенка, П. Саблука, Л. Худолій, П. Городнічева, Б. Панасюка, В. Беседіна, В. Гейця [2, 3].

Розвитку інтегрованого фінансового прогнозування в умовах соціальної та економічної атомізації, парцеляції фінансових інтересів має сприяти розробка теоретико-методологічних основ взаємоузгодження прогностичної діяльності на всіх рівнях процесу фінансового прогнозування. При цьому питання удосконалення методів якісного та кількісного аналізу багатофакторного фінансового ризику та системної оцінки інвестиційного ризику залишаються малодослідженими. Потребують нових рішень проблеми впровадження методів системного аналізу і проектування у процес інтегрованого фінансового прогнозування, розробки організаційного механізму інституційної інтеграції в процесі фінансового прогнозування.

У задачі даного дослідження покладено обґрунтування організаційного механізму забезпечення розвитку системи фінансового прогнозування та варіантів імітаційної та прецедентної реалізації інтелектуальної системи фінансового прогнозування.

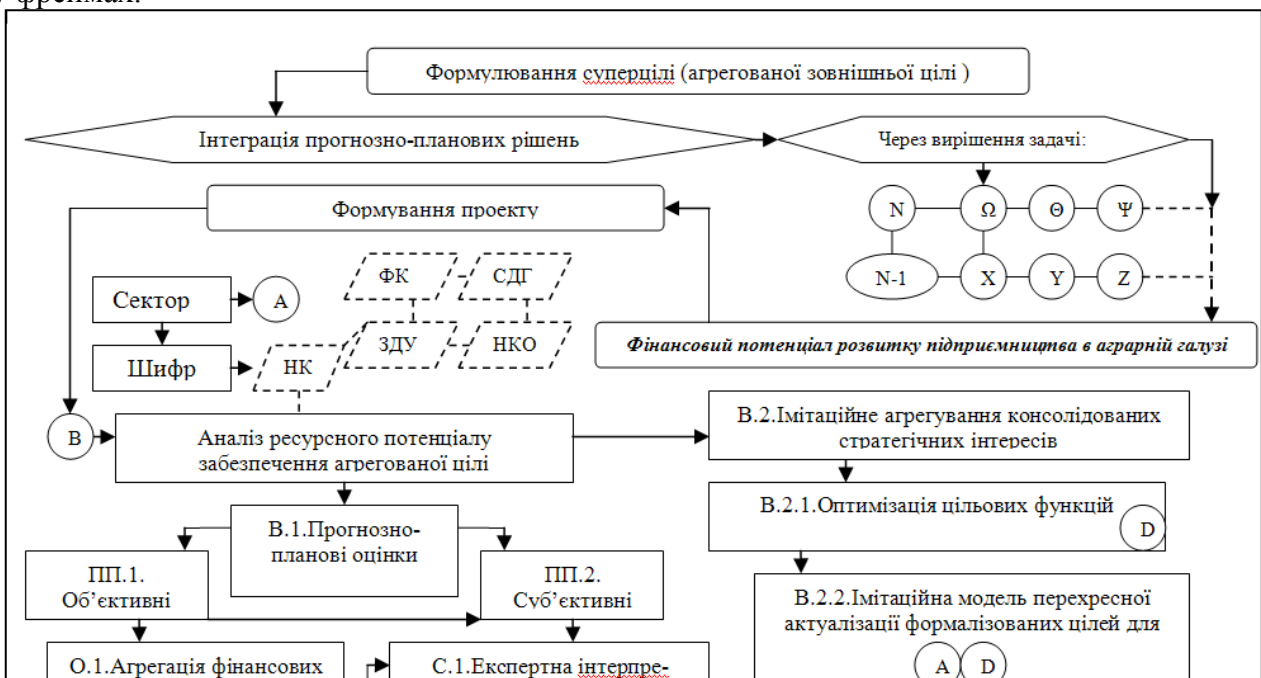
Інтегрована система фінансового прогнозування має стати важливим інструментом вдосконалення системи державного управління, яку можна розбудовувати виключно на засадах стратегічного партнерства між господарюючими суб'єктами, органами державного управління і суспільством. Як спільна прецедентна база знань вона має агрегувати фінансові переваги у системі державного стратегічного планування, розвиток якої зумовить постійно зростаюча кількість учасників інтегрованого процесу прогнозування. З метою консолідації систем макро- і мікроекономічного прогнозування необхідно створити центри інтеграції прогнозно-інформаційних інтересів держави і економічних суб'єктів, представлених нефінансовими та фінансовими інституціональними секторами економіки. Відповідну координаційну мережу інфокомунікаційного обслуговування треба будувати на зведенні

транзакцій учасників системи інтегрованого прогнозування, оптимізації їх методом інтелектуального аналізу даних і передачі у системи управління базами знань. Зворотний напрямок системи підтримки прогнозно-планових рішень забезпечить доступ учасників до баз знань, які формуються стандартизованими і альтернативними прецедентними сценаріями, виходячи з транзакційної інформації.

Проблема вдосконалення системи стратегічного планування пред'являє до обговорення фундаментального дискусійного питання: необхідність оцінки програмних і планових завдань з точки зору їх внеску у реалізацію цілей суспільства і загальнонародних інтересів. Аналіз відповідних складних баз даних має бути адаптований до інтелектуальної інформаційної системи підтримки рішень як центрального блоку загальнонаціональної системи збору і обробки прогнозної інформації.

Запропоновано розглядати систему фінансового прогнозування як засіб реалізації інфокомунікаційного стратегічного партнерства між господарюючими суб'єктами, органами державного управління і суспільством. Для того, щоб створити розгалужену систему консолідованого стратегічного планування, необхідно поєднати системи фінансового прогнозування господарюючих суб'єктів у спільній прецедентній базі знань (БЗ). Інтегрована БЗ спільної системи фінансового прогнозування представлятиме собою вихідну частину експертної системи підтримки прийняття фінансових рішень, що містить евристичні правила та імітаційні рішення щодо аналізу можливих ризиків зовнішнього середовища, умов управління інвестиційними проектами, напрямків і пріоритетів державного програмування, цільових пріоритетів суб'єктів господарювання щодо позицій стійкості фінансового зростання, стратегічного фінансового планування, удосконалення системи бюджетування.

Основу експертного представлення знань у системі фінансового прогнозування формуватиме прецедентний блок задач (рис.1). Тут кінцевий користувач одночасно і модифікує систему правил у фреймах прецедентної бази даних (БД), і виступає споживачем обробленої інформації (через БЗ інтелектуального аналізу, систему управління базами даних (СУБД) і систему управління базами знань (СУБЗ)). Таким чином, систематизація затребувань користувача формулює проблемну орієнтацію у БД бібліотеки прецедентів, яка у випадку невідповідності ситуації конкретному прецеденту розробляє новий формат правил у фреймах.

Джерело: власні дослідження

Рис.1. Фрагмент алгоритму експертно-аналітичної оцінки в інтегрованій системі фінансового прогнозування

У системі фінансового прогнозування та його експертній системі, агреговані фінансові показники – це не кількісний вираз абсолютного або відносного співвіднесення індикаторів фінансового стану. У системі інтелектуального аналізу даних співвідносяться якісні і кількісні показники існуючих прецедентів: фінансові індикатори об'єднуються із факторами зовнішнього ризику і формують предметну сферу для прогнозно-планового рішення.

Простір реалізації прогнозно-планових рішень формує цільові функції стратегічних інтересів та моделі їх максимізації завдяки зворотному зв'язку у базі знань прецедентного блоку задач в інтегрованій системі фінансового прогнозування, де кожний новий прецедент відповідає за формалізацію нового локального пріоритету. Зведення локальних пріоритетів має стати основою для формування програмно-цільових компонентів річних програм розвитку у короткостроковій перспективі. У середньостроковій перспективі врахування альтернатив, які надійшли із новими прецедентами, мають модифікувати цільові пріоритети у планах розвитку галузі або регіону на поточний період, у довгостроковій – стратегічні пріоритети на період понад 5 років. Кожний прецедент у просторі реалізації прогнозно-планових рішень за індикаторами сфер бізнес-планування, поточного і оперативного фінансового планування, інвестиційного прогнозування випробовується глобальним критерієм-оптимумом і інтегрується у множину агрегованих переваг суспільних цілей розвитку. Інфокомунікаційна інтеграція виявляється у зведенні вхідних повідомлень учасників системи інтегрованого прогнозування з метою їх оптимізації методом інтелектуального аналізу даних і передачі у системи управління базами знань.

Потенціал реалізації системи фінансового прогнозування розкриває доступ до інтелектуальних ресурсів якісного та кількісного аналізу багатофакторного фінансового ризику, системної оцінки інвестиційного ризику всім учасникам консолідованого процесу державного стратегічного планування. Важливо, що стратегічні переваги тільки тоді визначатимуть вектор планових рішень, коли у розпізнавальній базі реєструватиметься максимальна кількість учасників інтегрованого процесу прогнозування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тривайло А. Використання сучасних інформаційних технологій при проведенні фінансово-економічного аналізу торговельного підприємства / А. Тривайло // Економіка. Фінанси. Право. – 1999. – № 9. – С.6.
2. Беседін В. Ф. Основи системного підходу до розгляду складних соціально-економічних систем: Навчально-методичний посібник / В. Ф. Беседін // К., НДЕІ. – 2010. – 48 с.
3. Геєць В. М. Соціально значущі форми взаємодії населення України та країн ЄС і роль інститутів соціалізації / В. М. Геєць // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 1. – С. 20.